

SZILÁGY SOMLYÓ

POLITIKAI LAP

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN

Előfizetési ára:

Egész évre 8 K, fél évre 4 K, negyedévre 2 K.
Egyes szám ára 20 fillér.

Felolós szerkesztő és kiadótulajdonos:

BÖLÖNI SÁNDOR

Hivatalos hirdetések díja fél hasábig 8 korona.

Nyiltér soronként 50 fillér.

Magánhirdetések meg egyezés szerint.

A gondolat szabadsága.

Az egyes szakminiszterek az őszi politikai kampány közeledtével nem késnek a nyilvánosság elé hozni azt, hogy micsoda törvénytervezetek vannak munkában, melyek készek már és ezek közül melyik az, a mely törvényhozási tárgyalás alá legelsőnek kerül. Ezen hiradások között általában nem kis feltűnést kelt az igazságügyminiszter programjában felvett sajtóreform, melynek szükségessége a köztudatban gyökerezik és megvalósítását leginkább a hivatásos írók és újságírók várják.

És méltán. Az 1848. évi XVIII. t.-c. epokhalis kijelentése, hogy „gondolatait sajtó útján mindenki szabadon közölheti és szabadon terjesztheti” — a mely kijelentés egy szóval kifejezve a gondolat szabadságát jelenti, avitikum, muzeumba való régiség és a technika jelenlegi állása mellett száználmos mosolyt kiváltó kuriózum. A modern fejlődés, az élet lüktető ereje keresztül gázolt ilyen — bármi magasztosnak tetsző — elvi kijelentéseken s a való élet azt nézi, azt értékeli, a mit gyakorlatinak nézni, értékelni valónak tart. Az pedig elvitázhatatlan, hogy a mai sajtó nem eszmék és elvek propagálása már, hanem kiadói, üzleti érdek, hasonlóan más vállalatokhoz. Ekként a kiadói érdek szabályozása tulajdonképpen a sajtóreform.

Messze, nagyon messze menne csak nagy vonásokban is határházként, meg-

jelölteni azokat a nyugvópontokat, melyek a tényleg létező jelent a mult országútján erre és idevezették. Még terjedősebb lenne, valóban kulturtörténelmi adattár felhalmozását képeznék a fejlődés útján az elváltozás fázisait csak megállapítani is. Sokkal helyesebb, ha egy kijelentéssel üjtük el a dolgot s azt mondjuk, hogy a közönség teremtette meg ezt az állapotot, a mely sajnos lenne, ha megváltozhatatlan helyzetnek fogadtatnék el. Mert, az vitán felüli, hogy ez a helyzet tarthatatlan. Tarthatatlan etikailag, de tarthatatlan emberileg is. A politikai érdektől eltekintve, a kiadó üzleti élelmességet szolgáló szennációk neme, iránya és zabolázatlansága etikailag már is korrumpáló; az újságírók, írók helyzete, megélhetése, jogviszonya a kiadókkal szemben emberileg is sajnálandó.

Csak egy példát reá. Közönséges mindennapi a példa. A kiadó érdeke az, hogy ez vagy az a közlemény ilyen, vagy olyan tendenciával nyomdafestéket lásson. Hogy ez meglegyen, ezt a tendenciát valakinek meg kell érteni, feldolgozni és a feldolgozás keretében, mint a saját egyéni meggyőződését visszaadni. Hiszen azért fizetett munkatárs. Ha megteszi: lelkiismerete ellen vét igen gyakran; ha ellenszegül: állását veszti a hírlapíró. Nem rettenetes ez etikailag és emberileg egyaránt?

De ettől eltekintve nemcsak méltányos, hanem jogos is, hogy a hivatásos újságírók statusának jogviszonya a kiadóval

szemben speciális törvényben preciziroztassék.

Ámde éppen itt van a bökkenő. És mi magunk is, kik nem tartjuk magunkat analfabétának a sajtóreform évtizedes története ismeretében s nagyon is számon tartjuk Kenedi javaslatától kezdve, a vidéki hírlapírók szövetségének nem régebben megjelent reformterveit: komoly belátással és mérlegeléssel valljuk és hisszük, hogy így kiszakítottan a sajtóreformot megalkotni nem lehet. Jogi tételeket, büntetőjogi kauteláival ellátott tiltó rendszabályokat lehet befektetni egy új törvénybe, de gyakorlatilag ezt üdvösen alkalmazni csak akkor lehet, ha e tételek, ezek a rendszabályok az egész intézmény célját szolgálják. Ebbe az intézménybe pedig a kiadók üzleti érdeke is belevág. Nagyon is az elevenbe. Nélkülök, az ő meghallgatásuk nélkül a kérdést rendezni nem lehet — nekünk legalább ez a szerény véleményünk. Az üzleti érdek pedig nem hunyázkodik meg az élni akarás kényszere folytán csak úgy egyszerűen, természetéből folyik, hogy a konjunkturákat veszi figyelembe és ezeknek okszerű felhasználásával tesz és cselekszik.

Éppen ezért, valahányszor sajtóreformról olvasunk, hallunk — adózzunk bár a legnagyobb elismeréssel a jó szándék iránt — hiszen a pokol útja is jó szándékkal van kikövezve — nem tagadjuk meg: szeretnők látni azokat a köveket,

A Tisza partján . . .

*A Tisza partján szeretnék meghalni,
Virághullajtó őszi alkonyattal.
Vagy azt se bánám: hogyha épen akkor
Pirositná magát az őszi hajnal.*

*Csak ősz legyen; szép, bánatos, szelíd
Mint amilyenben volt a születésem . . .
S a távozásom olyan szeretettel
Álljak körül, mint rég az érkezésem!*

*— És ami e két ősz közt betölti,
Az életre több áldás ne szálljon:
Mint ahogy én haló poromban is majd
Édes szülőim emléket eláldom!*

Szabolcska Mihály.

Gréti.

A kis Miska mellé pesztonka kellett. Irma nénihez fordultunk tanácsért, ő már járatos a cselédszerzés harcaiban és rejtelmében.

— Hát először is — hangzott a válaez, — pesti ne legyen. A pestiek, — ide értesétek bele mindazokat a lányokat is, akik ugyan

vidékiek, de már szolgáltak a fővárosban, — egytől-egyig drágák, kitanultak, nyelvesek, a babájukon jár az eszük és nem a gyereken. — Másodszor: falusi se legyen. Borzasztó sok baj van azokkal a libákkal, míg itt kiismerik magukat és a ház körül használhatók lesznek. A tanulásuknak a gyerek inná meg a levét, amitől Isten ments! — Cselédet tehát valamelyik vidéki városból hozzatok. Például Pozsonyból. Ha onnan kaptok egy jót, az főnyeremény lesz, mert a cseléddel egyszemélyben nyelvmesternő is jön a házhoz.

— Nagyszerű! — örvendezett a feleségem, — látod, apus, ilyen okos vagy te. Mindenre gondoltál, csak erre nem. Pedig ez kell: egy német lány. A Miska tanuljon meg már most németül.

— No, arra éppen ráér később is, — vettem ellen.

— Micsoda? Később? — pattant föl Irma néni. Még ma, ha lehet! Te már tudhatnád, hogy a német mennyire fontos. A legfontosabb egy magyarnak! Hová mégy te a magyar nyelvvel? Mi lehetsz te a magyarral? Még miniszter se! Ahhoz a pályához kell a legkevesebb kvalifikáció, de a németet ott sem engedik el.

Ezt igazán nem tagadhattam le. Ez véletlenül egy abszolút igazság. Beadtam a derekam, csak azt jegyeztem meg szerényen, hogy hátha a leány, akit hozatunk, pont magyar lesz, mert mondjanak akármit Pozsonyról, én tiz évig jártam ott iskolába, és olyan kevés némettel találkoztam, hogy a maturán

mivel sem tudtam többet a németből, mint az a diák, aki valamelyik hortobágyi tanyáról járt be a debreceni kálomista gimnáziumba. Pesti jogász koromban kellett azután külön-órát vennem a Berlitznél.

— Ezen is lehet segíteni. Ha te azt hiszed, — amit én ugyan el nem hiszek! — hogy a régi jó Pressburgból már egészen Pozsony lett, magad fogsz fölmenni és sajátkezűleg választasz ki egyet a blumenthali lányok közül. Keresd föl Márta nénit, ő majd segít a munkában. Addig vissza ne gyere, amíg egy jóképű, tisztességes, fiatal Kraxelhuber Fánit nem találtál! Értsd meg, a Miska egészsége és karrierje függ az utadtól.

Az én Miskám „egészsége és karrierje!” — lehet-e ennél súlyosabbat mondani egy apának? Mehet-e egy apa nyugodtan aludni azzal a gondolattal, hogy az ő lelkén szárad, ha a fiából nem lesz miniszter, mert idejekorán nem tanult meg németül? Ugy-e nem? Ugy-e, természetes, hogy másnap a vonaton ültem, pesztonkát hozni Pozsonyból?

. . . A fene nagy masina amint zakatolt, egyhangu taka-taka-takatájával, csöndes álmodozásra csábított. Az újság kihullott a kezemből, kül- és belpolitika, szerencsétlenségek és gyilkosságok összefolytak, eltűntek, és a lelkem váznán helyükbe egy vidám, tiszta város képe rajzolódott: egy magas torony, koronával a csucán, egy öreg vár, olyan, mint valami fölfordított sámedli, óriási, zöldelő ligetek és komótosan járó-kelő sok barátságos ember,

pilléreket, melyeken ez a reform felépítve van. De arról — lehet, hogy nem így van s ekkor szánjuk-bánjuk tudatlanságunkat — nem olvashattunk, nem hallottunk, hogy az újságkiadók szindikátusának javaslata összeegyeztetett volna magával a nagy elvi kijelentéssel a gyakorlati megvalósítás mikéntjére nézve, hogy a gondolat szabadsága valóban az egyének szabadsága legyen.

Feltűnő felebbezés.

Szilágyosmlyó város képviselőtestületének ez évi augusztus hó 28-ik napján hozott határozatát, a gyűlés lefolyására és előzményeire vonatkozó reflexiókat lapunk szeptember 4-iki számában közöltük.

A közgyűlés a város ügyei vezetésének megvizsgálására bizottságot küldött ki azzal, hogy a vármegye alispánját egyidejűleg felkéri, hogy a bizottság munkálatának elősegítése végett a központból egy aljegyzőt és egy számvizsgálót küldjön ki.

Eme közgyűlési határozat mai napig se lett foganatba véve, a bizottság nem lett összehíva, az alispán a kért segítséget nem küldte ki.

Maga az ügy fontos és annak természete annyira sürgős, hogy méltó megütközéssel találhatják a város közügyei iránt érdeklődéssel viseltető polgárok: mi lehet oka annak, hogy a kiküldött bizottság még most sem tett eleget a közgyűléstől nyert megbízatásának, sőt hogy az mind ez ideig összehíva se lett?

Magunk is érdeklődtünk az ügy állása iránt és azon meglepő értesülést kaptuk, hogy a városi képviselőnek eme határozatát városi tisztviselői karunknak egyik tagja megfelebbezte és miután a határozatból feledékenységből, avagy szándékosan kimaradt azon klauzula, hogy az feleb-

bezésre való tekintet nélkül végrehajtható: a városnál ezt a határozatot olybá tekintik, mint amelyik a közbevetett felebbezés következtében mindaddig, míg arra a vármegyétől a másodfoku határozat jóváhagyólag le nem érkezik, nem kötelezi a város vezetőségét arra, hogy a többször említett vizsgálat foganatosítását teljesítse, illetve ehhez segédkezet nyújtson.

Na hát ez lehet felfogás dolga, de maga az ügy természete megköveteli a sürgős eljárást és az elrendelt vizsgálat megtartását nem szabad levegőben lógó teoretikus indokolásu, — de semminemű felebbezéssel se megakadályozni.

Már maga eme tény — a felebbezés benyújtása és a felebbezésnek felfüggesztő hatályuá értelmezése — kétségtelen bizonyítéka annak, hogy városunk vezetése körül hibának kell lenni. Máskülönben nem lenne indokolható a közgyűlés által elrendelt vizsgálatnak még felebbezés által is elhalasztatása.

De szomorú tények világítanak reá a vizsgálat sürgős szükséges voltára:

A város tisztviselőinek fizetését már ez évi szeptember és október elsején csak más célra rendelt alapoknak szabályellenes fölhasználása mellett lehetett kifizetni, — a több ezer koronát tevő kifizetésekkel szemben a város pénztárában október elsején összesen csak 250 korona kongott. A pénztárnok hivatalos előterjesztésére, hogy a tanács kellő fedezetről idejében gondoskodjék, intézkedés nem történt.

Az 1913-ik évi rendes költségeloirányzatban meghatározott fedezetet az ez évi tényleges kiadások nem többel, csak 90,000, azaz kilencvenezer koronával lépték túl, — igénybe véve különböző más célokra rendelt alapokat.

A törvény (1886. évi XXII. t.-c.) világosan rendeli, hogy a költségvetés az év augusztus havában közgyűlésileg megállapítandó és a törvényhatósághoz jóváhagyás végett beterjesztendő. Már októ-

berben vagyunk és az 1914-ik évi költségvetés a városi képviselők között szétosztva nincs, még kevésbé lett a képviselőhöz beterjesztve.

Kétségtelen, hogy mulasztás és rendszertelenség tünetei látszanak. Mi hozzon itt világosságot, ha nem a képviselő által elrendelt vizsgálat? És aztán a világosság nem éppen olyan eminens érdeke-e a városi tisztviselői karnak, mint a városi képviselő akármelyik tagjának. Legvégül meg kérjük: nem akarja-e vármegyénk alispánja azt a sok ízben megismétlődött nyilvános panaszt végre is meghallgatni, ami itt napirenden van? Miért a közönséget annyi időn át nyugtalanságban hagyni? Hát csakugyan oda jutottunk volna, hogy már csak a belügyminiszterhez való panasz segíthet?

Uj rendelet

a sertésvész elleni védekezésről.

A sertésvész pusztításának megállítására vonatkozó 1898., 1900. és 1901. években kibocsátott földmívelési miniszteri rendeleteket az új földmívelésügyi miniszter, báró Ghillány Imre 60,000. szám alatt kibocsátott rendeletével hatályon kívül helyezte.

Közismert dolog, hogy az említett miniszteri rendeletekben foglalt szigorú intézkedések igen sok esetben oly lesújtó erővel neheztedek a sertésvész elleni gazdákra és kereskedőkre, hogy a rendelet szoros betartása olyan óriási károkat okozott, hogy jó lélekkel el lehetett reá alkalmazni a latin mondást: „medicina peior morbo.” Ami magyarul azt teszi, hogy nagyobb bajt okoz az orvosság, mint maga a halál.

Az új rendeletben megállapított állategészségügyi rendőri intézkedések most október hó első napján léptek életbe és sokkal enyhébb eljárási szabályokat tartalmaznak az előbbi rendeletekben foglaltaknál.

Ezeket az enyhébb szabályokat egyfelől indokolja az, hogy az idők folyamán meggyőződést szereztek a gyakorlatból arról, hogy a

akiket de nagy bémészködással néztem ezelőtt husz évvel. Hogyisne! Hisz azt mondták oda-lent Baranyában a Pozsonyba utazásunk előtt, hogy ebben a városban egyetlen teremtet lélek sincsen, aki ne arabs beszédnek tartaná a magyar szót. És tessék! Ahogy végimentünk az utcán, itt is, ott is, lépten-nyomon találkoztunk azzal a lágy, tiszta tónusu zengéssel, mely csak a mi nyelvünk kincse. Az öcsém unos-untalan megrántotta a kabátom osücskét: „Nézd, hogy hazudtak! Ez se német, meg ez se, meg az se...!” Elfutotta a szemünket a meleg pára, hogy hát nem igaz, nem olyan hitvány a magyar, hogy veszni hagyná az ő királyainak a városát; de bizony birtokában tartja a hogyha elmulasztott valamit a multban, kipótolja azt most antul serényebben.

Ugy mondták, hogy nem fogunk egy fia magyar betűt sem látni. Lám, ebben is tévedtek. Sok, nagyon sok a német fölírás, de pedzik már a magyar is. Nem baj az, hogy pesti ember, aki az anyatejjel kapta a helyesírás tudományát, nevetve áll meg a pozsonyi cégtáblák előtt. Mert csakugyan lehetett nevetni. Emlékszem néhányra, teszem azt arra a Ventur-utcaira egy tejkereskedés fölött, mely így hivalkodott:

„It tej, vaj és toj kapni.”

A Széplak-utcában is volt egy rejtélyes firma:

„Itt tamburázva lesz!”

(Hier wird tamburiert! — vagyis kézimunkához rajtot előnyomtatjuk.)

Nyomban mellette pompázott egy másik:

Vándorog megálni!

Ben A pompás üzlet Ben

Fejelés, talpalás, kész Cipő csinál Ni!

Minut megvan, mindöröggé tartya!”

Semmivel sem voltak ezek rosszabbak és kevésbé jóakaratauk, mint az a bizonyos budai kocsmacégér, a Kioszk közelében, mely így ajánlotta az érdemes sváb vendéglős lokalitását:

„Tyere be!

It jó bor van, frisch sör van

Mintig kitűnő eledelek.

És szomszédból Szene áthalatszik!”

A „szene” már nem hallatszik át, — a pozsonyi ortográfiai kuriózumok is eltűntek még azalatt, hogy ott diákoskodtam, elvitte őket az a forró légáramlás, mely — Isten tudja! — talán a pesti, talán az alföldi varázslatos atmoszférából buzog és ennek a heterogén nemzet-testnek a pórusait egymásután itatja teli a magyar kultúrával. A mi ábécénk, a mi komédiásaink meleg tirádái, a mi nagyszerű lapjaink és a mi dalaink, — hogyne fognak meg ezek akárki nációjának is az esztét, a képzeletét és a szívét, ha itt él és látja, hallja, érzi a magyar gényusz gyulasztó szívverését!...

... Ezek a gondolatok rajzottak a lelkem mozivászánán, míg csak meg nem állott a vonat. Megérkeztünk. A város aranyos napsütésben fürödve derűsködött a sikon. Délnek és keletnek fekvő, hatalmas gyáraiból gyertyaegyenest szállt föl az ipar áldozati füstje. Az az idegen, aki Pozsonyon át érkezik Magyarországra és hallott már valamit harangozni a mi gazdasági viszonyainkról, ez előtt

a tájkép előtt alighanem megdöngöli a szemét, hogy jól lát-e? Jól látja-e, hogy az agrár Magyarország kapujánál cérna-, juta-, kábel-, dinamit-, csokoládé-, petróleum-, gépkéfe-, zsinór-, festék-, doboz- s a jóég tudja, hogy még miféle gyárak kéményei állanak őrt, — vagy talán csalódik, és Potemkin-falak, vagy a híres délibáb üznek vele tréfát? Nyugodtan dörgölheti: jól lát! Itt nincs semmi potemkinség. Ezek a telepek becsületére válnának a legfüstösebb Belgiumnak is, ezzel a várossal elkezdődhetnék Szászország is. Amint-hogy mi sem vallunk már vele szégyent. Értem a magyarság okán.

Egy iskolapajtásommal találkoztam a pályaudvar előtt, ő mindjárt el is dicsekedett vele.

— Csodálkozni fogsz, — szölt ragyogó arccal, — hogy mekkorát haladtunk! A népszámlálás hazudik! Azt állítja, hogy még mindig félezerrel több itt a német. Mese! Kevesebb legalább is annyival. És mi lesz még akkor, ha az egyetemet fölállítják! Az öreg blumenthali kapásokat és zuckermadi spiszeket már nem konfirmálhatjuk át a magyar anyanyelvre, de ifju-Pozsonyt igen. És tudod, hogy ez mit jelent! A nevelt-magyarok mindig szittyábbak a fajmagyarnál. Negyvennyolcas képviselőt fogunk választani és akármibe fogadok: a fiatal Albrecht főherceg le fog szavazni a függetlenségi jelöltre.

— Öregem, — vágtam közbe mosolyogva, — mindent elhiszek, de a főherceg, megengedj, egy kis tulzás.

— Semmi tulzás! Barátom, ti nem ismeritek a magyar szellem hatalmát. Ti benne élték, megszokták, ti nem tudjátok, mi az, mikor a hullámvérés elér idegen tájakra,

sértésvész, vagy sértéspestis már Európaszerte annyira meghonosodott, miszerint annak kiirtására és teljes meggyátlására bármilyen szigorú óvintézkedések sem elegendők. Aztán meg az idők folyamán a ma meglevő sértésállomány annyira magába oltotta már a sértésvész csiráit, hogy mondhatni hozzá szokott annyira, hogy ma már egyáltalában nem viszen véghez oly óriási pusztításokat, mint a vész fellépésének első éveiben. Különben is már vannak meglehetősen kedvező hatással alkalmazható szérumok — betegség elleni előzetes védekezésre alkalmazható oltóanyagok, — amely szérumokat a kis gazdaközönség is csaknem teljesen költségmentesen beszerezhet. Ezek az okai annak, hogy az eddig 60—80 percentos ellenállás ma már annyira javult, hogy 10—15 percentre szállott alá és ha fel is lép a vész egy-egy községben, nem járja azt végig, hanem 3—4 udvarra terjed.

A régi rendszer szerint amint egy község területén egy-két sértés elhullott, azonnal lezárták az egész községet és ha a vész megszűnt is, sokszor hónapok kellettek hozzá, míg a szoros zárlat feloldadt. Addig se vásárt nem tarthattak, se a községből bármilyen egészséges sértést ki nem vihettek.

Az új eljárás sokkal liberálisabban kezeli a dolgot. Most ha a sértésvész fellép néhány udvarban, még ha tíz udvarban is, — nem zárják le az egész községet, csak azt az egy-két, vagy legfeljebb tíz udvart és azoknak legközelebbi szomszédait. Ezen esetben a többi gazdák sértései legelőre kihajthatók. Az előjárásnak joga van még fertőzött udvarból is megengedni az egészségesnek talált sértéseknek elszállítását ugyanazon községbe, sőt Budapest Ferencvárosba is és az országnak bármelyik községéig, azonnali levágásra.

Az új rendelet szerint, ha a község egyik részében jelentkezik a sértésvész, a községnek csak ez a része esik zárlat alá. Az egész községet csak akkor zárják le, ha tíz udvarban állapítható meg a vész fellépése. Az elsőfokú hatóság megengedheti, hogy fertőzött helyről is továbbtartás céljából elszállítsanak a sértések.

Az új rendelet azonban egyáltalában nem azt teszi, hogy most már nem kell betartani a zárlatra vonatkozó rendelkezéseket. Az elrendelt zárlat az új rendelet szerint is pontosan betartandó és az az ellen elkövetett kihágások ezután is szigorú büntetést vonnak maguk után.

idegen lelkekbe. Mondok egy példát. Itt a legutóbbi időig csak kéteshírű kávéházakban játszott a cigány. A szolid Kraxelhuber-családok azokba nem jártak, nem is ismerték, nem is szerették tehát a magyar zenét. Egyszer aztán eszébe jutott a Központi-kávéház tulajdonosának, hogy a maga úri publikumának elsőrangú, jó bandát hozat. Ijesztgették, hogy a boltja üresen fog maradni, hogy azok is elmaradnak, akik eddig oda jártak, de nem törődött vele. A banda megjött, — és este tíz órára nem volt egy talpalattnyi hely a kávéházban; németek, magyarok egymás hegyin-hátán ültek, éjjelre az egész közönség a cigánnyal énekelt; idegen emberek összelelkeztek, pozsonyi magyarok, akik husz év óta nem hallottak vérpezsdítő cigány zenét, sirva fakadtak boldogságukban... és ez így tartott három héten át, míg a banda el nem ment. Vigyoroghatsz, barátom! Pesten, vagy Debrecenben csakugyan nevetséges lett volna a cigány-láz, de itt szép volt, itt megható volt, mert itt azt jelentette, hogy győzelmesen bevonult a magyar dal a gassenhauerek gyarmat-városába. És a dal után jön a magyar érzés és majd a magyar nyelv minden ajkon. Ezt a lojalitásunk is megköveteli! Arpadházi Croy-Dülmen Izabella leányai úgy beszélnek magyarul, hogy semmi kifogás; a fia, Albrecht, pedig másként se beszél a pozsonyi utcákon és bizonyos, hogy a mi történelmünkbe becsületesen megtanította a magyar nevelője, Mészáros doktor. Akkor pedig le kell szavaznia a függetlenségi jelöltre!...

... A kocsim megállott Mártha néniék házában. Elmondtam, mi járatban menesztettek Pozsonyba, s hogy nem egyszerű család-, ha-

A SZILÁGYOSOMLYÓ

politikai lap

előfizetési ára:

Egész évre . . . 8 K Negyedévre . . . 2 K
Fél évre . . . 4 K Egyes szám ára 20 f

Megjelenik minden csütörtökön.

KÜLÖNFÉLÉK.

Éji emlék.

Felejthetetlen éji emlék:

Lágy ritmusu csodás keringő, . . .
Dus szökefűrtű, kékszemű leány
— Emlékszem rá, mint egy szép esküvőre —
Mint egy álom — való lenne bár —
Tárt karokkal igézetre vár.
Vissszajő, mint éjjel halk zenéje,
Hogy a régi nőtát visszakérje,
Hogy a nőtát forró csókba fojtja,
A mit adott: titkon visszalopja.

Igézeted lágyan jő felém.

Halkan pendülő szép gitárdalok
Hangjára táncolnak az angyalok . . .
Érzem, mintha máris az enyém
Volna két rózsás kis kacsód
S ajkadnak vágyó reszketése,
Ölelése, . . . a csók, . . . a csók . . .

De mint csak álom jön felém.

Közelg az est, már várom egyre
Álmok forró éjszakáját,
S ledülök egy kis kerevetre.
Szemem lehunyva: elém jön ő,
— Bus akkorok szállnak át szobámon —
Mind csupa fátoly, csupa felhő . . .
Arcod pirja átör a foszlányon.
Csak látlak egyre, szólnom nem lehet,
Mert oda lesz a szép varázslat,
Csak gyötörödöm, mosdulni nem merek,
Nem csókolhatom meg a szádát.

Már nem kell a napfény ragyogása,
Lelkemhez a verőfény se jut
És nem enyhítéd bus magányom,
Igy tovább játszom a szomorút,
Bár bus az andalgás, bus az ábránd.
Hallok hozzávaló halk muzsikát
És nem törődöm semmivel se . . .
A rózsafámon pók ütött tanyát . . .
Az őszi rózsát nem locsolja senki . . .
A tubarózsám tövestől kiszáradt . . .
Mióta érted alvajáró lettem
Nincsen semmim, csak a régi bánat,
S egy új adósság; a lelkem fele:
Aki elvette, nem cserélte be.

Az égalj alkonypirban uszik,
Arcom lázálompírban ég.
Ne menj el tőlem szöke tündér
Ne hagyj itten, ne még, ne még! . . .
Maradj! de mégse! Nem kívánlak látni
Tudom úgy is, hogy már nem enyém,
— A másé minden, — rózsás kacsód, . . .
a csók . . .

Már így igézni ne jöjj felém
Halkan suhanó álomköltemény.
Felejthetetlen éji emlék,
Te szökefűrtű, kékszemű leány
Emlékszem rád, mint egy szép esküvőre.
Olyan voltál, mint halvány szivárvány
Kint a kertben, a fák közt, a zöldben.
Nem volt csapodárság, nem volt ármány,
Csak tovasszálltál . . .

1913. szeptember 19.

V. Balás Pál.

— Se bizalom, se bizalmatlanság.

A szeptember 30-iki őszi vármegyegyűlésen a Tisza-kormány kinevezéséről szóló leiratot egyszerűen tudomásulvették. Se bizalmi, se bizalmatlansági indítvány nem történt.

— Uj táblai bíró. Bazala Béla nagyváradi törvényszéki bírót, vármegyénk szülöttét a debreceni kir. ítélőtáblához bíróvá nevezte ki a király.

— Távozik az igazgatónő. Az állami polgári lányiskola igazgatónőjét, Illyés Gizellát,

vére kell venni. S itt az utcán, a boltokban mindig csak azt hallottam, egyszer megpróbáltam és tudtam.

Összenéztünk. Büszkén kacintottam az Irma néniére: „Látod, ez az a híres pressburgi faj-németség? Addig az, míg nem éri egy gyöngö lehellet. Mert a szívük az a mienk s ha a szív megvan, játéka a beszélő ajkat is megszerezni.”

— Hát ez baj, Gréti! — mondtam szigoruan.

— Dehogyan is baj, tekintetes ur! Itt van a levél — s egy gyűrött kártyát húzott ki vidáman a zsebéből — azt írja benne az anyám, hogy ha már rendben vagyok a magyar nyelvvel, akkor mondjak föl, mert Bécsben várnak egy családhoz magyar lánynak. Ne haragudjanak, föl is mondok.

*

Nem haragszom én Gréti, — legföljebb azokra, akik nincsenek tudatában annak az erőnek, mely a te ajkadat megnyitotta, akik szónokolnak és cézári gesztussal „kormányoznak”, államot erősítenek puskával és karddal, de nem törődnek az iskolákkal, nincs elég gondjuk rá, hogy a mi nyelvünk zenéje mint egy örök himnusz csengjen bele oláhok, tótok, szerbek fülébe; — csak azokra haragszom, akik a határban ágyuk ezreit rakják a kazamatákba és mégsem tudják megvédeni bent a hazában a nemzetet, nem shrapnellel, hanem a nyelvével . . .

Telkes Pál.

aki egy év óta vezette lelkiismeretes buzgósággal az iskola ügyeit, Nagyenyre helyezte át a közoktatásügyi miniszter. Helyét a szilágysomlyói polgári leányiskolánál dr. Szilávikné Váradi Etel, a nagyenyedi polgári leányiskola eddigi igazgatónője foglalta el.

— Október 6. A magyar kalendáriom tele van szomorú dátumokkal. Vár, mindenütt kiontott, párolgó honfivér... Október hatodika is ilyen fekete nap a nemzet egén. Ekkor avatták mártirokká a nemzet tizenhárom dicső tábornokát, a kiknek legendás vitézségeért, csodás hazaszeretetéért így fizetett a győztes ellenség. Es október hatodikának borongós hajnalán gyászol a nemzet. Emlékezik Szilágysomlyó város közönsége is. A gyászünnepeket a Dalkör rendezi.

— Fiatalkoruk bírójá. A zilahi kir. törvényszékhez a fiatalkoruk bírójául Gyenge Mihály törvényszéki bírót jelölték ki.

— Kinevezés. A debreceni kir. ítélőtábla elnöke Barra Lajos zsibói lakost, díjas joggyakornokká nevezte ki a zilahi kir. törvényszékhez.

— A budapesti egyetemi kör elnökévé Kávassy Béla joghallgatót választották meg.

— Pénzügyi fuziója. A város legfiatalabb pénzügyeinek egyike: a Szilágysomlyói Kereskedelmi és Iparbank r.-t. és a legrégebb pénzügyi, a Krasznai Takarékpénztár Egyesület részvénytársaság fuziója tekintetében tárgyalások folynak s — mint hírlik — rövid időn belül egyesül a két pénzügyi, úgy hogy a Szilágysomlyói Kereskedelmi és Iparbank beleolvad a Krasznai Takarékpénztárba. Az egyesülés nemcsak a két banknak szolgál javára, de bizonyára kedvező hatással lesz az Szilágysomlyó városnak és vidékének közgazdasági életére is.

— A főszolgabíró új épülete. Évekkel ezelőtt megvásárolta a vármegye a Rákóczi-utcai Szathmári-féle telket arra a célra, hogy rajta a szilágysomlyói főszolgabíró részére hivatalos helyiséget építtessen. Az építész azonban mostanáig nem lett semmi s ezután se lesz, mert a vármegye mást gondolt: elhátározta a legutóbbi közgyűlésen, hogy a főszolgabíró részére megszerzi a Simay Miklós bankigazgatónak házastelkét, a Szathmári-féle telket a Simay-féle házastelkekkel elcseréli s az értékkülömböt kiegyenlítésül 40,000 koronát fizet.

— Halálozás. Özv. Mile Mihályné, sz. Országh Guthy Amália szeptember 29-én 83 éves korában Tasnádon elhalt. A városunkban több éven át lakott matrónának elhaltát következő gyászjelentés tudatja:

„Mile Erzsébet és férje Rábl Elemér, Mile Margit, Mile Irma unokái, Rábl Misike dédunokája, özv. Mile Mihályné szül. Müller Veronka menyje, özv. Petri Lászlóné sz. Országh Guthy Teréz testvére és ennek gyermekei mély fájdalommal tudatják, a kiterjedt rokonság nevében is, a szerető jó nagymama, anyós és testvéreknek, özv. id. Mile Mihályné szül. Országh Guthy Amáliának, életének 83-ik, özvegyiségének 33-ik évében rövid, súlyos szenvedés után folyó hó 29-én reggel 4 órakor történt gyászos elhunytát. A megboldogult földi maradványai folyó hó 30-án délután 4 órakor fognak, a ref. egyház szertartása szerint, örök nyugalomra helyeztetni. Tasnád, 1913. szeptember 29-én. Béke poraira.”

— Meghívó. A szilágysomlyói tanítói járáskör ez évi gyűlését folyó évi október hó 4-én Szilagyborzason, az állami iskolában tartja meg. A gyűlés tárgyai: 1) Elnöki megnyitó. 2) Gyakorlati tanítás a rajzból, tartja: Nagy György. 3) Szolgálati pragmatika, előadó: L. Kiss Zoltán. 4) Patronázs ügy, előadó: Csengeri Károly. 5) Alapszabály módosítás, előadó: Szűcs János. 6) Megemlékezés br. Eötvös József volt kultuszminiszterről, születésének 100 éves évfordulója alkalmából, tartja: Magyar Károly krasznai ref. tanító. 7) Fizetésrendezés, előadó: Osváth László. 8) Tanítási bírálat (zárt ülésen). 9) Bizottsági jelentés a pénz- és könyvtár állásáról, költségvetés bemutatása, javaslat a járáskör könyvtárának mikénti felosztásáról. 10) Pénz- és könyvtárunk választás.

— Tenyészlóvak kedvezményes szállítására jogosító igazolványok kiadása. Miután a

tenyészlóvak kedvezményes szállítására jogosító igazolványoknak a főszolgabírók, illetve városokban a tanács által leendő kiállítására szorosan véve ezen hatóságok ügykérőn kívül eső ténykedés, a gazdaközönség érdekeit szem előtt tartva, ezen igazolványok kiadását a m. kir. földmívelésügyi miniszter 65,488—1913. sz. rendelettel a nevezett hatóságoktól elvonta és a m. kir. gazdasági felügyelőségre bízta.

— Templomszentelés. A varsolci református egyházközség most renovált templomát 1913. október 12. napján nagy egyházi ünnepséggel fogja megnyitni a hívek előtt. Az ünnep lefolyásáról az alábbi meghívó ad értesítést: Meghívó a varsolci református templomnak 1913. évi október hó 12. napján tartandó felszentelési ünnepélyére. Az ünnepély sorrendje: 1. A XIV. dicséret 1. és 2. verseinek éneklése közben a gyülekezet a templomba bevonul. 2. Felálló ének: 1. új ének. 3. Közének: CXVIII. dicséret 1. és 2. verse. 4. Kezdő imát mond Kovács Albert szilágynagyalusi lelkész. 5. Ünnepi beszédet tart a templomot felszenteli K. Nagy Elek esperes, bogdándi lelkész. 6. A gyülekezet éneklje a CXVIII. dicséret 4. versét. 7. Urvasorai ágendát mond Zsigmond Károly szilágysomlyói lelkész, s az urvasorát K. Nagy Elek esperessel kiosztja. 8. Esket: Kádár Géza zilahi lelkész. 9. Keresztel: Sárkány Lajos egrespataki lelkész. 10. Bezáró imát mond Fodor Béla varsolci lelkész. 11. A gyülekezet éneklje a XXX. dicséretet. 12. A délután 3 órakor kezdődő istentiszteleten imádkozik Sallay Lajos perceseni lelkész, egyházi beszédet tart Kádár Imre krasznai lelkész. Délben az áll. iskolában közeled. Egy teríték 4 korona. A közeledben való részvételt legkésőbb október hó 5-ig a lelkész hivatal címére kérjük bejelenteni.

— Gyönyörű verőfényes őszi napokkal bucsuzik tőlünk a szakadatlan esőzésekkel mezőgazdasági reményeinket semmivé tett esztendő. Az egész szeptember mesés meleg napjaival megérlelte a megmaradt tengeri termést és csodásan feloldásnak indította a peronospora rendkívüli pusztításától még megmentett csekély szőlőtermést. Olyan jó minőségű borunk ígérkezik, amelynek jósága kárpótolni fog némileg a mennyiségben szenvedett károsodásért. Csak aztán a rossz pénzviszonyok ennek a csekély vigasztalásnak is nyakát ne szegjék az esetleges nyomott mustárakkal.

— Polgármesterek kongresszusa. Nagyvárad városában 89 város vett részt, 111 küldötttel hétfőn kezdődött polgármesterek kongresszusán, melynek célja a városok anyagi és szellemi előhaladásának, a tömörülés és együttes működés által előmozdítása. A kongresszus dr. Bárczy István budapesti polgármester elnöklése alatt legelőször is az erdélyi földgáz felhasználásának fontos kérdésével foglalkozott. Határozatként kimondta, hogy az erdélyi földgáz kihasználására csak olyan megoldást talál helyesnek, amely a kihasználásnak minden közvetett és közvetlen hasznát az ország közgazdasága részére köti le. Továbbá kimondta, hogy a földgáz legtermészetesebb fogyasztó piaca a magyar városokból alakulván ki, a magyar városok szükségének tartják, hogy az állam, mint termelő és a városok, mint fogyasztók között való üzleti kapcsolat, minden idegen közvetítés mellőzésével, közvetlen legyen. Végül felkérte a városok kongresszusának állandó bizottságát, hogy szakértői bevonásával, a most megállapított elvek alapján a további intézkedéseket sürgősen tegye meg. Kedden Lukács Ödön tanácsos tartotta meg előadását a városok hitelügyéről és Harrer Ferenc fővárosi tanácsnok a közigazgatás reformjáról.

NESTLÉ FÉLE
régbevált GYERMEKISZT
a legjobb és legolcsóbb
DOBOZÁR 1.80 MINDEN GYÓGYSZERTÁRBAN ÉS DROGERIÁBAN
Küldetés: ingyen küld: HENRI NESTLÉ, Wien, I. Biberste 182

— Nyilvános nyugtázás. Genosy Viktoria urhölgy a legközelebbi árvíz alkalmával sujtott Varga Márton és Imre helybeli lakosok segélyezésére 20 koronát volt kegyes hozzájárulást küldeni. Midőn a nemesszívű urhölgynek adományát e helyen nyugtázom, egyúttal úgy a magam, mint a segélyezettek nevében: leghálásabb köszönetet nyilvánítom. Szilágysomlyó, 1913. szeptember 29. Bölöny Bálint, rendőrkapitány.

— Magyar film-drámát mutatott be kedden este a szilágysomlyói Apolló-mozgósínház vállalat, — Siklósi Iván és Roboz Imre „Ma és Holnap” című drámáját, egyikét az első magyar mozidaraboknak. Sajnos, tekintettel a hónap nagyon is utolsó napjára a közönség nem méltányolta eléggé az Apolló-vállalatnak a magyar „film-irodalom” ismertetésére irányuló igazán dicséretreméltó törekvéseit s csak mérsékelt ház előtt játszódott le a magyar darab, mely méreteit kiállítását, tartalmát s a szereplőket tekintve semmiben nem maradt mögöttes az idegen film-kolosszusoknak. A főszerepeket Acél Iona és Somlay Artur, a budapesti Nemzeti színház tagjai játszták. Itt említjük meg, hogy az Apolló-vállalat a közelebbi napokban egy másik szenzációval szolgál a szilágysomlyói közönségnek, Sienkievics világhírű regényének, a „Quo Vadis?”-nak mozgófénykép átdolgozását mutatja be.

— Felhívás a nőkhöz! Mindazon hölgyek, kik adnak valamit arra, hogy szép, tiszta legyen az arcuk, ne legyen szeplőjük és pattanásaik, használják bizalommal a Kriegner-féle Akácia arckrém, pudert és szappant. Ezen világhírű kozmetikai szerek bámulatos gyorsan tüntetik el a különféle arctisztatlanságot és meglepően finomítják, üdítik, szépítik a bőrt, sőt azonkívül megvédik a hűvös, szeles időjárás befolyásától. 1. tégely Kriegner-féle Akáciakrém 2 korona, pudert 1 korona, szappant 1 korona minden gyógyszerárban és drogériában, de csak Kriegner-féle fogadjunk el. Póstan minden rendelést azonnal teljesít az egyedüli készítő: Kriegner gyógyszerár, Budapest, Kálvin-tér.

— A ragadós állatbetegségekről a „Földmívelési Értesítő” Szilágysomlyóra vonatkozólag a következő kimutatást közli: Lép-fene: Varsó, Szélszeg. — Veszettség: Alsóvalkó 2 u., Krasznajáz, Valkóvárja. — Rühkór: Hadadgyörtelek ló, Szér 2 u. ló, Felsőszapor ló, Tasnádbajom ló, — Sertés-orbánc: Ráton, Keszi 10 u. — Sertés-vész: Kémer p., Szilagybagos 3 t., Erzsőlős 3 u., Oláhcsaholy t., Pele p., Szódemeter 11 u., Tasnádszántó t., Szilagykövesd t., Szamosudvarhely t.

— Meddő gyümölcsfák kezelése. Amely gyümölcsfa túlságosan buján hajt és csak az ágait neveli, de gyümölcsöt nem hoz, a gyűrű-metszéssel kényszeríthetjük gyümölcstermésre. Ezt úgy végezzük, hogy a törzsön emberi fej magasságában a kérget egy kisujnyi szélességben körül kilékeljük. Ez a gyűrű később beforrad és a fát gyümölcscrügek lerakására, vagyis termésre kényszeríti. A gyűrűnek igazán csak gyűrűnek kell maradnia és nem szabad szélesebbnek lennie, mint egy karikagyűrű.

— Fáj a gyomra? Nincs étvágya? Nem tud aludni? Fáj a feje? Székrekedése van? Vérszegény ön vagy családjában valaki? No hallja ezen a bajon könnyen lehet segíteni. Rendelje meg a Brády-féle valódi gyomorcsipeket és így olyan szerhez jut, amely e bajok bármelyikéből gyorsan és biztosan szabadítja meg önt. Egy üveg ára 90 fillér. Kapható minden gyógyszerárban.

— A „Vasárnapi Ujság” szeptember 28-iki száma képekben és szövegben egyaránt rendkívül dúsan tartalommal jelent meg. Az illusztrációk aktualitása, művésziessége s az olvasni való változatossága egyenlő érdeklődésre tarthatnak számot. A bontás alá került Nemzeti Színház utolsó napjairól hoz érdekes képekkel irt cikket Zubolytól, az Ernst-muzeum francia kiállítását sok képpel ismerteti Farkas Zoltán, Paulay Erzsiről, a Nemzeti Színház kiváló művésznőjéről Kovács Lydia ír, Szofokleasz egyik drámájának előadásáról Moravcsik Gyulától hoz közleményt, továbbá Lakatos Lászlótól regényt, Szőlősi Zsigmondtól novellát, Erdős Renétől és Haraszthy Lajostól költeményeket,

stb. Irodalom és művészet, sakkjáték stb. A „Vasárnapi Ujság” előfizetési ára negyedévre öt korona, a „Világkrónika”-val együtt hat korona. Megrendelhető: a „Vasárnapi Ujság” kiadóhivatalában. (Budapest, IV. ker., Egyetem-utca 4. szám.) — Ugyanitt megrendelhető a „Képes Néplap”, a legolcsóbb ujság amagyar nép számára, félévre 2 K. 40 f.

— **Budapesti Hirlap.** Főszerkesztő és tulajdonos: Rákosi Jenő Az ország legelterjedtebb és legtekintélyesebb politikai napilapja. Megjelenik naponta (hétfő kivételével) kora reggel. Előfizetési ára: egy évre 28 kor., félévre 14 kor., negyedévre 7 kor., egy hónapra 2.40 kor. Egyes példány ára 10 fill. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., József-körút 5. sz. Minden ember tudja ebben az országban, hogy a Budapesti Hirlap egy politikai magatartásban, mint társadalmi, művészeti, irodalmi és gazdasági törekvésében a nemzeti irányt követi és csak egy célt ismer és ez az, hogy erős hittel és lankadatlan buzgalommal szolgálja a magyar nemzeti érdeket. Ezért terjed el a Budapesti Hirlap oly nagy mértékben a magyar komoly hazafias körökben és ezért mindenki, aki lelkében és törekvésében ugyanama vágyakat érzi, mint a Budapesti Hirlap emberei: a Budapesti Hirlapból merít tudást és lelkesedést és aki csak teheti, a Budapesti Hirlapot járátja házához. A Budapesti Hirlapot haszonnal forgatja kezében a család, az asszony és az ifjúság egyaránt. Közleményeit mindig a jó ízlés és a becsületes hazafiság diktálja, értesülései mindig kimerítőek és szavahihetők, tartalma válogatott és terjedelmes. Minden magyar embernek a figyelmébe ajánljuk a Budapesti Hirlapot.

A VILÁG

egyike a legjobban, legérdekesebben és legfrissebben szerkesztett napilapoknak.

Pártoktól teljesen függetlenül harcol

a társadalom új meg-alapozásán. Törhetetlen meggyőződéssel áll sikkra a szociális állam egyedüli megteremtőjéért

az általános, egyenlő, titkos szavazatjogért.

Küzd elszántan a

felekezeten állami oktatásért,

a szekularizációért

és minden olyan eszméért, mely a haladást viszi előre. Munkatársai között vannak

az új Magyarország szellemi, vezéri, irodalmi világunk legelőkelőbb képviselői,

akik ragyogó tollal szállnak sikkra

a demokratikus haladás igazságáért.

Aki szereti és szívén hordja a haladás ügyét,

fizessen elő a Világra,

hogy a lapnak egyre növekvő táborát új erővel gyarapítsa. Október 1-én új évnegyedbe lép a VILÁG. Előfizetési ára

egy évre . . . 28 korona
félévre . . . 14 korona
negyedévre . . . 7 korona
egy hónapra 1.40 korona

Tanítóknak és kishivatalnokoknak kedvezményt ad a kiadóhivatal.

Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapest, V. ker., Gyár-utca 4. szám alatt.

Közgazdaság.

A szuperfoszfát termésfokozó hatása.

A szuperfoszfát használata ma már ország-szerte olyan általánosan van elterjedve, hogy annak termésfokozó hatását már a kisgazda is ismeri. Különösen a Dunántul, meg a nyugati vármegyékben nincs jóformán ma már kisgazda, a ki ne szuperfoszfátba vetné búzáját és Pozsonymegyében pl. megyei átlagba minden kat. hold szántóföldre 49 kg. szuperfoszfátot használtak el 1912-ben. Pozsonymegye és a többi szomszédos megye szuperfoszfát fogyasztása tehát megközelíti Németország óriási műtrágyafogyasztását, viszont pedig az Alföld és a keleti megyék szuperfoszfátfogyasztása még rendkívül csekély. Nem lesz időszerűtlen ebből kifolyólag, ha egy előkelő magyar gazda tapasztalatait az alábbiakban ismertetjük.

Az illető gazda már 10 év óta vet olyan földbe, a melyik csak szuperfoszfátot, de istálló-trágyát egyáltalán nem kap. Termései ezen idő alatt folytonosan 10—12 q. voltak úgy a búzából, mint a zabból, s bár termésátlagai az istállótrágya nélkülözése dacára sem csökkentek, mégis abban a hitben volt a 9-ik év végén, hogy most már nem lesz célszerű istállótrágya nélkül vetni, mert annak hiánya megfosztja magát. Szándéka volt tehát a talajt istállótrágyával ellátni. A véletlen azonban úgy hozta magával, hogy ezt nem tehette, megint csak szuperfoszfátba vetett és ismét 10 q. búzát aratott. A múlt évben pedig, tehát a 11-ik évben megint csak szuperfoszfátba vetett búzát aratott, s olyan buja volt gabonája, hogy a megdőléstől kellett félnie. 12 évig nem kapott ez a föld istállótrágyát, s csupán szuperfoszfátal mindig jobb terméseket adott, mint a minőt szomszédai istállótrágyával elértek.

Elmondja továbbá azt is, hogy olvasta, hogy a foszfortrágyázás nem minden talajon és nem minden évben érvényesül. Erre az a válasza, hogy a hol nem érvényesül, ott vagy a munkában van a hiba, vagy a talajban van elegendő foszforsav. Ilyen talaj azonban vajmi kevés van az országban. Ajánlja, hogy káliszegény, különösen homoktalajoknál ne egyedül szuperfoszfát, hanem 40%-os kálisó is alkalmazassék, de csak kísérletképen egy-egy holdon és humusz-szegény talajon. Agyagtalajon azonban, ha az okszerűen műveltetik, a szuperfoszfát egymagában alkalmazva is nagy termésteleket eredményez. Szinte luxus volna kálival is trágyázni ott, ahol 150 kg. 10%-os szuperfoszfát 4—5 q. termésteleket eredményez.

Az elmondottak is csak azt bizonyítják, a mit különben általánosan tudunk is már, hogy a szuperfoszfát alkalmazása úgy az őszi, mint a tavaszi kalászosoknál is igen nagy termésfokozó hatással bír.

A talaj termőképessége.

Az utóbbi években olyannyira megdrágultak a viszonyok, hogy csakugyan elsőrangú fontosságú dolog a gazdára nézve, hogy talajának termőképessége mennyi nagyobb legyen, mert csak abban az esetben küzdhet meg a megdrágult viszonyokkal, ha nagy termésátlagokat képes elérni. A termés nagysága nem egyedül az időjárási viszonyoktól, sőt nem is első sorban attól függ, vagy a talaj trágyázottságától. Igaz ugyan, hogy nincs olyan szántható talaj, melynek több-kevesebb termőképessége nem volna;

valamely silány vegetáció minden talajon van, mert a talaj táplálókereje sohasem fogy ki teljesen, amennyiben a nap heve, a fagy meg az eső behatása alatt a talaj folytonosan elmállik és a növények táplálkozására alkalmas anyagokká változik át. Ez az elmállási folyamat azonban olyan kicsiny, hogy az így képződő tápláló anyagok csak minden 5—6 évben adhatnak egy silány termést, de semmiesetre sem minden évben és a folytonos termelés, amelyet ma talajainkon üzünk, csak úgy lehet eredményes, ha a növények által szükségelt táplálóanyagokat trágyák alakjában juttatjuk bele a talajba. Ezért kell tehát trágyázunk a talajt, mennél dusabban trágyázzuk azt, mennél több táplálóanyagot juttatunk bele, annál nagyobb termésre számíthatunk.

A rendelkezésünkre álló istállótrágya mennyiség azonban távolról sem elegendő arra, hogy talajainkat nagy termésekre ösztönözhessük csak félakkora, mint a mennyi trágyára termőtalajunknak szüksége volna. Hiszen hazánk állatállománya 1870-óta alig szaporodott, buza-termésünk ellenben 15 millió métermázsáról 50 millió métermázsára emelkedett ez idő alatt. Szerencsére ma már ezen a hiányon könnyen segíthetünk, amennyiben olcsón beszerezhető műtrágyák állanak rendelkezésünkre, a melyek segítségével az istállótrágyák könnyen és olcsón pótolhatók. Ezen műtrágyák közül a szuperfoszfát az, a melynek segítségével őszi kalászosaink termésátlagait rendkívüli módon fokozhatjuk. Sok ezer kísérlet bizonyítja nagy termésfokozó hatását, de leginkább az, hogy Magyarországon immár 23,000 wagon szuperfoszfátot használtak el a gazdák évente.

A szuperfoszfát legalább is olyan súlyu termésteleket eredményez, a milyen súlyu szuperfoszfát a vetés előtt kiszórtatott, de a legtöbb esetben ennél is jóval több termést ad, 3, 4, 5 q.-át kat. holdanként. Miután pedig a szuperfoszfát ára a helybeli vasuti állomáson 8—10 korona között ingadozik, a buza q.-jának ára pedig 20—22 korona, tehát még akkor is legalább 100%-os haszonnal alkalmazható, ha csupán ugyanolyan súlyu termésteleket ad, mint amennyi szuperfoszfátot kiszórtunk.

Alig lehet tehát jövedelmezőbb befektetést elképzelni az őszi kalászosoknál szuperfoszfátnál, mert azon rövid idő alatt, míg a tőke a földben fekszik, 100%-os hasznot biztosít.

Miután pedig bizonyos, hogy a legváltozatosabb termelés dacára is a legnagyobb és a legbiztosabb jövedelmet mégis csak a buza, meg a rozs adja, saját jól felfogott érdekében cselekszik minden gazda, ha őszi kalászosait szuperfoszfáttal ellátott földbe veti.

**Fizessen elő
a Vasárnapi Ujságra!**

**A
VASÁRNAPI
UJSÁG**

**a legrégibb, legkedveltebb
illusztrált hetilap.**

ÖTVENNYOLCZADIK ÉVFOLYAM

Szerkeszti HOITSY PÁL.

**Előfizetési ára: egész évre 20 korona,
félévre 10 korona, negyedévre 5 korona.**

Mutatványszám ingyen.

Előfizetéseket elfogad

**a „Vasárnapi Ujság” kiadóhivatala
(FRANKLIN-TÁRSULAT)**

Budapest, IV., Egyetem-utca 4. sz.

SZÉP MIKLÓS

gőzmosódája és vegyi
ruhatisztító intézete.

SZILÁGYOSOMLYÓN.
Bem-tér 3. sz. (Nemzeti szálloda mellett).

Elvállalok mosást, vasa-
lást, ugyszintén női és férfi
ruhák vegytisztítását és azokat
a legkényesebb igényeknek is
megfelelően készítem el. Különö-
sen felhívom b. figyelmét egy a
helyi, mint a vidéki t. közönség-
nek arra, hogy a **gallérok** és
kézelők rongálása ki van
zárva, mivel azok a legnagyobb
vigyázat mellett tisztíttatnak.

A nagyérdemű közönség szí-
ves pártfogását kéve, vagyok
1— tisztelettel:

SZÉP MIKLÓS.

Milliók használják

Köhögés

láz, katharrus, nyálkásodás
ellen

Kaiser-féle
Mell-Karamellák
a „3 fenyővel”

Orvosoktól és **6050** hitelesített
magánosoktól bizonyít-
vány kezeskedik a biztos sikeréről.

Kitűnő jóízű bonbonok.

Egy csomag 20 és 40 fillérért, egy
doboz 60 fillérért kapható Viski Balás
Zsigmond gyógyszerárában Szilágy-
osomlyón. 15—26

Hegedűórákat

ad október 1-től 2
korona óradijért a
külföldről hazaérke-
zett **Lakatos Jani** karmester

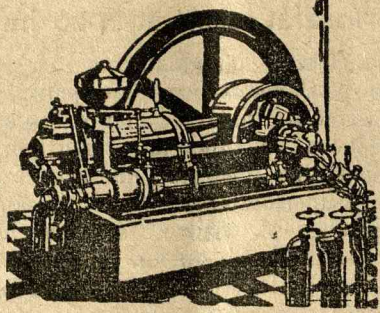
ELADÓ BOR.

80 hektoliter 1912. évi
új bor, — valamint 20 hekto-
liter több évről való aszu
bor eladó

Bölöni Sándornál,
Szilágyosomlyón.

Elismert legjobb motorok!

Messzemelő jótállás!

Kedvező fizetési feltételek!

Eredeti KÖRTING

DIESELMOTOROK álló- és fek-
vőrendszer

Szivógáz és benzinmotorok.

Benzin és nyersolajos cséplő-
garnitúrák, magánjáróval is.
Meglepő újdonság! Meglepő újdonság!

Nyersolajmotorok

gyújtófej, vízbefecskendezés és kompresszor
nélkül.

Gellért Ignác és Társa

16—30 mérnöki iroda

Budapest, V., Koháry-utca 4.

Saját érdekében kérjen ajánlatot!

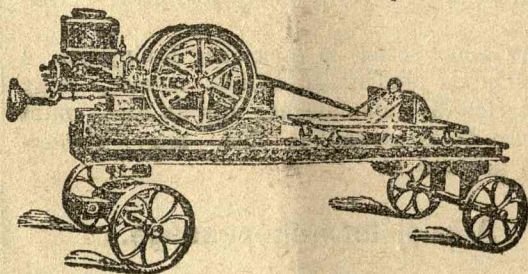
Fakereskedők és favágók
figyelmébe!

Mielőtt üzemet motorra beren-
dezné, ne mulassza el képes ár-
jegyzékünket bekérni eredeti
amerikai

WATERLOO

motoros fűrészről és baltáról

melyekről általánosan el van is-
merve, hogy mindenütt a legkitű-
nőbben beváltak.

Egyedül **Dénes B. BETÉTI**
kapható: **TÁRSASÁGNÁL**

Budapest, V., Lipót-körut 15.

Árlap és felvilágosítás díjmentes.

5—13

Tör. védve

Utánzatoktól
óvakodjunk!

Köhögés, Rekedtség és Hurut
ellen nincs jobb, mint a valódi

„Menthomol-Cukorkák”

Hatásuk gyors és biztos, nagyon kellemes, jó
ízűek, a gyomrot nem rontják, az étvágyat
elősegítik.

A köhögési ingert, valamint a hangszálak ki-
fáradását megakadályozzák, miért is énekesek,
színészek, papok, szónokok állandóan hasz-
nálják.

Dohányzóknak nélkülözhetetlen a száj üdítésére
és a dohányszag eltávolítására. Ára 1 doboz
1—12 40 fillér.

Kapható minden gyógyszerárban és drogériában
Vásárlásnál vigyázzunk a „Menthomol” névre,
melynek minden dobozán a fent látható 4
gnóm alaknak rajta kell lennie!

Gyár: **EGGER A. FIA**, csász. és kir. ud-
vari szállító, Bécs.

Étkezési burgonya

és fejes káposzta leg-
jutányosabban beszerez-
hető **Klein Ferenc és**

Fia cégnél

BUDAPEST,

1—2 gabonacsarnok.

Hirdetések

A „Szilágyosomlyó” részére
jutányos áron vétetnek fel.

UNGHVÁRY JÓZSEF

SZÖLŐSKERTÉSI ÉS GYÜMÖLCSFA ISKOLÁJÁBAN
CZEGLÉD (PESTMEGYE)

„Nagyobb mennyiségű”

nemes gyümölcsfa-

cserefa, bográgyümölcsök,
vadonok, kerti sövények,

sima és gyökeres szőlővesszők

stb. kaphatók.

Tessék kimerítő árjegyzéket kérni.

Máthé László

butorasztales, kárpitos üzlete, butoraktára és első temetkezési intézete

Szilágysomlyón.

Ajánlja dusan fölszerelt butorraktárát asztalos műhelyét és kárpitos üzletét, melyet most rendezett be, ellátva szakképzett munkavezetővel, hol mindenféle asztalos és kárpitos munkák készen kaphatók és megrendelésre is a legrövidebb idő alatt a legfinomabb izléses kivitelben, jutányos árban készíttetnek.

Temetkezési intézetemben

minden kellékek nagyválasztékban állanak a közönség rendelkezésére. Temetések önálló elrendezését a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig, jutányos árban elvállalja.

Temetkezési intézetemhez diszes kivitelű **gyászkoosít** hozattam, melyet minden általam rendezett temetéseknél ingyen, minden költség felszámítása nélkül adom.

A nagyérdemű közönség pártfogását mély tisztelettel kéri

Máthé László.

Üzlethelyiség és műhely: Báthory István-ut, saját házámban. 17-52

A jelenkor legjobb kályhája!

Verseny nélkül!

„PERPETINIM“

egyetlen barna szénnel fűthető, folyton égő kályha!

Legtakarékosabb fűtés!

Teljesen szagtalan. Éjjel-nappal egyenletes kellemes meleg! Pontosan szabályozható hőmérséklet! Nincs korom! Nincs salak! Nincs por! Nincs kezelés! Évenként csak egyszer kell befűteni!

Hirsch és Frank Budapest. Salgótarjáni gépgyár és vasöntő részv. társaság.
Budapest VI., Aréna-ut 128.

877—1913. végreh. szám.

Arverési hirdetmény.

Alúlirott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a, illetőleg az 1908. évi XLI. t.-c. 79. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a szilágysomlyói kir. járásbírósnak 1913. V. 178/2. számú végzése következtében dr. Orbai Dénes budapesti ügyvéd által képviselt Jurányi és Társa budapesti bejegyzett cég javára 60 korona 17 fillér s jár. erejéig 1913. évi március hó 7-én fogatosított biztosítási és

kielégítési végrehajtás után le- és felülfoglalt és 800 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: betűk nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a szilágysomlyói kir. járásbírósnak 1913. évi V. 178/2. számú végzése folytán 60 korona 17 fillér tőkekövetelés, ennek 1912. évi szeptember hó 17. napjától 6% kamatai, $\frac{1}{3}\%$ váltódíj és eddig összesen 40 korona 80 fillérben bíróság már megállapított költségek erejéig a fizetett összeg betudásával az árverés alperes üzletében, Szilágysomlyón leendő megtartására 1913. évi október hó 7-ik napjának délutáni 3 órája határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1884. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is elfognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 120. §-a értelmében ezek javára elrendeltetik.

Kelt Szilágysomlyón, 1913. évi szeptember 19. napján.

Roska Vertán,
kir. bír. végrehajtó.

Hirdetmény.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szíves tudomására hozni, hogy **Nagykárolyban, a Makay-féle házban**

kályhas és szobrászműhelyt

nyitottam, hol raktáron tartok **Munkácsi-féle szabadalmazott asztaltűzhelyeket** és a legmodernebb **cserépkályhákat**. Elvállalok minden e szakmába vágó munkát: **javitásokat és ócska kályhák átrakását igen jutányos áron.**

A n. é. közönség b. pártfogását kérve, maradtam

1—2

tisztelettel:

Kovács Sándor,
kályhas- és szobrászmester.

Egy tanuló felvétetik!

1444—1913. végreh. sz.

Arverési hirdetmény.

Alúlirott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a, illetőleg az 1908. évi XLI. t.-c. 79. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a szilágysomlyói kir. járásbírósnak 1913. V. 980. sz. végzése következtében dr. Nádudvary Jenő szilágysomlyói ügyvéd által képviselt Feldmann Miksa budapesti lakos javára 173 kor. 40 fillér s jár. erejéig 1913. évi augusztus hó 3-án fogatosított biztosítási és kielégítési vég-

rehajtás után le- és felülfoglalt és 3600 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: gépek és betűk nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a szilágysomlyói kir. járásbírósnak 1913-ik évi V. 980. számú végzése folytán 173 kor. 40 fillér tőkekövetelés, és ennek 1913. évi december hó 15. napjától 6% kamatai, $\frac{1}{3}\%$ váltódíj és eddig összesen 118 K 90 fillérben bíróság már megállapított költségek erejéig, a fizetett összeg betudásával az árverés az alperes üzletében, Szilágysomlyón leendő megtartására 1913-ik évi október hó 13-ik napjának d. u. 3 órája határidőül tűztetik és ahhoz a venni szándékozók ezen-ol-ly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is elfognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. LX. t.-c. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Szilágysomlyón, 1913. évi szeptember hó 21-ik napján.

Roska Vertán,
kir. bír. végrehajtó.

Brády-féle

gyomor-cseppek

ezelőtt Máriacelli cseppek

több mint 30 esztendő óta úgy beváltak, hogy nélkülözhetetlenek minden háztartásban. — E cseppeknek utólérhetetlenül jó hatása van emésztési zavaroknál, azután páratlan gyomorrontás, gyomorégés, székrekedés, fej- és gyomorgörcsök, émelygés, szédülés, álmatlanság, kólika vérszegénység, sápkór, stb. ellen.

Kapható minden gyógyszerárban. Egy nagy üveg K 1.80, kis üveget — 90 fillér, 6 üveget K 5.40, 3 nagy üveget K 4.80 beküldése után küld franco:

Brády K. gyógyszerháza
a „Magyar Királynak” BECS,
I., Fleischmarkt 2, Depot 5.

Ügyeljünk a védjegyre, amely a Máriacelli Szűz Máriát ábrázolja, rózsaszínű karton csomagolásra az aláírásra, mely az oldalt levő képmásolata és utasítsunk vissza minden utánzatot.
16—25

Eladó házhely.

Szilágysomlyón, a vasuti bejáronál levő üres, félig feltöltött telek, esetleg 3 darabban is,

örök áron eladó.

Bővebb értesítést ad a tulajdonos

Bálint Lajos,
pintérmester.

2—4

FRANKOVITS IGNÁCZ R.-T.

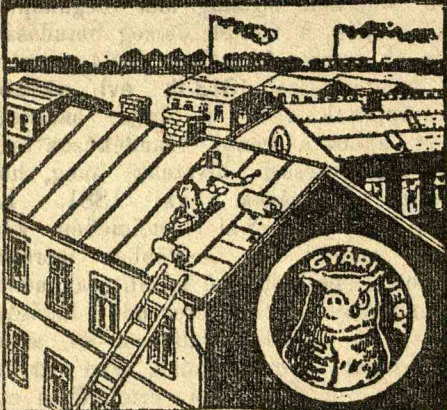
vas- és fűszernagykereskedés

Szilágysomlyón. (Piactér)

Értesíti a n. é. közönséget, hogy a téli idényre a legjobb minőségű porosz kőszénre előjegyzéseket a pontos szállítás végett elfogad. Az árakat a lehető legolcsóbban fogjuk számítani.
19—

KOLLARIT- BŐRLEMEZ

RUGANYOS VIHAR-
BIZTOS és IDŐTÁLLÓ
SZAGTALAN FEDÉLLEMEZ

Utánzattól óvakodjunk!

KOLLARIT- BŐRLEMEZ

kaucsuk-kompozícióval bevont ruganyos, viharbiztos és időtálló szagtalan fedéllemez.
A jelenkor legjobb tetőfedéllemeze.

Végtelenül tartós!

Régi zsindelytetők atfedésére kiválóan alkalmas. — Sem mázolni, sem mészlével bekenni nem kell. 33—39

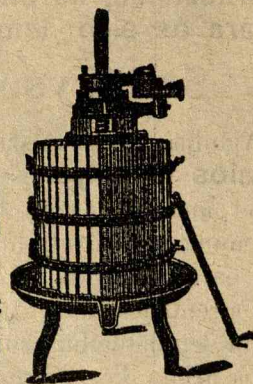
Szilágysomlyón kapható:

WEISZ ELEK és FIA fakeskedőknél.

Megbízható, kitűnő szerkezetű

kecskeméti borsajtót

szállít a kecskeméti Vasipari termelők szövetkezete mint az O. K. H. tagja gyárából. Az

Ipari és Háziipari szövetkezetek
Beszerző és Értékesítő Központja

Budapest, VIII., József-körút 36. szám.
8—10 Tessék árjegyzéket kérni.

BÖLÖNI SÁNDOR KÖNYVNYOMDÁJA SZILÁGYSOMLYÓN.

Ajánlja a mai kor kívánalmainak megfelelő betűkészlettel, díszítésekkel és villanyerőre berendezett GYORSSAJTÓVAL ellátott KÖNYVNYOMDÁJÁT mindenféle nyomdai munkák gyors, csinos és hibátlan elkészítésére.

A legjutányosabb árban és legrövidebb idő alatt készít:

TUDOMÁNYOS ÉS SZÉPIRODALMI KÖNYVEKET, FOLYÓIRATOKAT, KÖRLEVELEKET, SZÁMLÁKAT, ÁRJEGYZÉKEKET, FALRAGASZOKAT,

BÁLI ÉS LARODALMI MEGHÍVÓKAT, ELJEGYZÉSI KÁRTVÁKAT,
LEVÉLPAPIROKRA és BORITÉKOKRA CIMEKET,
NÉVJEGYEKET, stb.

ROCKÁS ÉS SIMA LEVÉLPAPIROK,

boritékok és mindennemű nyomtatványokhoz nagypálasztéku papírraktár.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan teljesíttetnek.

UGYANITT MEGRENDELHETŐ A

„SZILÁGYSOMLYÓ“

POLITIKAI HETILAP.